

POSTANOWIENIE

30 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Ewa Stefańska

na posiedzeniu niejawnym 30 listopada 2023 r. w Warszawie
w sprawie ze skargi M.U. o stwierdzenie niezgodności z prawem
prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego we Wrocławiu
z 28 czerwca 2021 r., II Ca 2229/19 (II WSC 35/23),
wydanego w sprawie z wniosku M.U.
z udziałem E.U.
o podział majątku,

1) odrzuca skargę;

2) zasądza od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki 5 400 zł (pięć tysięcy czterysta) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu wywołanym wniesieniem skargi, z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego orzeczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty;

3) przyznaje adw. K.S. od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego we Wrocławiu kwotę 5 400 zł (pięć tysięcy czterysta), podwyższoną o należny podatek od towarów i usług, tytułem pomocy prawnej udzielonej wnioskodawcy z urzędu w postępowaniu wywołanym wniesieniem skargi.

(A.G.)

UZASADNIENIE

Wnioskodawca M.U. wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego we Wrocławiu z 28 czerwca 2021 r., wydanego na skutek apelacji wnioskodawcy i uczestniczki E.U. od postanowienia końcowego Sądu Rejonowego dla Wrocławia - Fabrycznej we Wrocławiu z 25 czerwca 2019 r. w sprawie o podział majątku. Skarżący wniósł o stwierdzenie, że zaskarżone postanowienie jest niezgodne z art. 60 k.c., art. 31 k.r.o., art. 43 k.r.o., art. 365 k.p.c., art. 378 § 1 k.p.c. i art. 32 Konstytucji RP.

W odpowiedzi uczestniczka wniosła o odrzucenie skargi i zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania skargowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest środkiem prawnym mającym przesądzić jedną z przesłanek deliktowej odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa. Stanowi ona nadzwyczajny, sformalizowany środek procesowy, a zatem przepisy ją regulujące powinny być wykładane ściśle (zob. wyroki SN: z 17 maja 2006 r., I CNP 14/06, z 28 marca 2007 r., II CNP 124/06, z 25 marca 2009 r., V CNP 93/08 i z 3 czerwca 2009 r., IV CNP 116/08). Jej celem jest uzyskanie prejudykatu umożliwiającego dochodzenie od Skarbu Państwa roszczeń odszkodowawczych za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej (art. 417¹ § 2 k.c.). Ma ona charakter subsydiarny, co wiąże się z założeniem, że odpowiedzialność Skarbu Państwa w związku z wydaniem niezgodnego z prawem orzeczenia sądu stanowi *ultima ratio*, która może aktualizować się tylko wtedy, gdy strona uczyni wszystko, aby nie dopuścić do powstania szkody, co w szczególności odnosi się do skorzystania z wszystkich prawem przewidzianych środków prawnych, mogących wyeliminować z obrotu prawnego wadliwe orzeczenie.

Zgodnie z art. 519² § 1 k.p.c., można żądać stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia co do istoty sprawy sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego postanowienia w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Jak stanowi

art. 519² § 2 k.p.c., w wyjątkowych wypadkach, gdy niezgodność z prawem wynika z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela, można także żądać stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia co do istoty sprawy sądu pierwszej lub drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli strona nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych, chyba że jest możliwa zmiana lub uchylenie postanowienia w drodze innych przysługujących stronie środków prawnych.

W orzecznictwie Sąd Najwyższego zostało wyjaśnione, że wyjątkowe wypadki, o których mowa w art. 519² § 2 k.p.c., odnoszą się także do przyczyn nieskorzystania przez stronę z przysługujących jej środków zaskarżenia. Przyczyny te muszą mieć charakter wyjątkowy w znaczeniu obiektywnym, co oznacza, że chodzi o wyjątkowe okoliczności obiektywnie uniemożliwiające stronie wniesienie środka zaskarżenia, a nie o okoliczności subiektywne, wynikające z woli lub zaniedbań strony. Wyjątkowy wypadek, o którym mowa w 519² § 2 k.p.c., należy skonkretyzować i uprawdopodobnić. Wnosząc skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, strona musi zatem wykazać, że nieskorzystanie przez nią z przysługującego środka prawnego nastąpiło z wyjątkowych powodów, takich jak ciężka choroba, katastrofa, klęska żywiołowa czy wyjątkowe okoliczności leżące po stronie osób trzecich, które obiektywnie rzecz biorąc uniemożliwiły wniesienia środka zaskarżenia (zob. postanowienia SN: z 2 lutego 2006 r., I CNP 4/06; z 29 listopada 2006 r., II CNP 85/06; z 7 lutego 2008 r., IV CNP 217/07). Nie jest wyjątkowym wypadkiem świadoma rezygnacja przez stronę z wniesienia środka odwoławczego albo nieskorzystanie z prawa do zaskarżenia orzeczenia z przyczyn zawinionych przez stronę (zob. postanowienia SN: z 6 grudnia 2011 r., V CNP 26/11; z 13 lutego 2013 r., V CNP 40/12).

Przyczyny wskazane w skardze nie mieszczą się w przedstawionym wyżej rozumieniu wyjątkowych wypadków usprawiedliwiających nieskorzystanie przez wnioskodawcę z przysługujących mu środków zaskarżenia. Skarżący wskazał, że nie wniósł skargi kasacyjnej, ponieważ nie uzupełnił braków formalnych wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Powołał się na swój wiek i liczne

schorzenia (ograniczenia ruchowe), ale nie przedstawił dokumentów w celu uprawdopodobnienia tych twierdzeń.

Nie została spełniona również druga przesłanka przewidziana w art. 519² § 2 k.p.c. W wypadku powołania się na naruszenie podstawowych zasad porządku prawnego konieczne jest podanie, że dana zasada istnieje i ma podstawowe znaczenie dla porządku prawnego oraz wykazanie, że doszło do naruszenia tej zasady w wyniku wydania orzeczenia. Skarżący powołał się na naruszenie konstytucyjnej zasady równości, ponieważ Sąd Rejonowy w postanowieniu końcowym z 25 czerwca 2019 r. ustalił nierówne udziały małżonków uznając, że uczestniczka poczyniła nakłady z majątku odrębnego na majątek wspólny w kwocie 170 517,02 zł, natomiast Sąd Okręgowy w postanowieniu z 28 czerwca 2021 r. ten punkt postanowienia końcowego utrzymał mocy, a ponadto oddalił wniosek skarżącego o podział majątku w postaci nieruchomości zlokalizowanych w. W. przy ul. [...], konkludując, iż był to majątek osobisty uczestniczki postępowania. Argumentacja skarżącego nie zasługuje na uwzględnienie. Trudno bowiem uznać, że poprzez literalne odczytanie oświadczeń wnioskodawcy Sąd drugiej instancji naruszył „podstawowe zasady porządku prawnego lub konstytucyjne wolności albo prawa człowieka i obywatela”.

Z tych względów, niedopuszczalna skarga o stwierdzenie jego niezgodności z prawem podlegała odrzuceniu.

O kosztach postępowania skargowego orzeczono na podstawie § 4 pkt 8 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 1964).

(A.G.)

[ał]

